

اتفاق بازرگانی، صنایع، معادن
و کشاورزی خراسان رضوی
مرکز مطالعات و
بررسی های اقتصادی

نگاهی به جریان تسهیلات بانکی و تراکنش های مالی استان خراسان رضوی در مرداد ماه ۱۴۰۴

مرکز مطالعات و بررسی های اقتصادی

اتفاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی

مهر ۱۴۰۴

شناسنامه گزارش

عنوان:

نگاهی به جریان تسهیلات بانکی و تراکنش‌های مالی در استان خراسان رضوی در مرداد ماه ۱۴۰۴

مرکز مطالعات و بررسی‌های اقتصادی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی

تهیه کننده: سعیده به‌نژاد

ناظر: سمیرا سبزواری

واژگان کلیدی: منابع، تسهیلات، خراسان رضوی

گروه: اقتصاد کلان؛ شماره: ۱۰۳۹

تاریخ انتشار: مهر ۱۴۰۴

نشانی: مشهد مقدس - خیابان امام خمینی - جنب باغ ملی - ساختمان اتاق بازرگانی - کد پستی: ۹۱۳۷۷۳۴۱۹۵

فهرست

نگاهی به جریان تسهیلات بانکی و تراکنش‌های مالی در استان خراسان رضوی در مرداد ماه ۱۴۰۴

- میزان تسهیلات و سپرده‌ها در مرداد ماه ۱۴۰۴
- سهم استان‌ها از تسهیلات و سپرده‌ها در مرداد ماه ۱۴۰۴
- روند تسهیلات، سپرده‌ها و سپرده‌ها پس از کسر سپرده قانونی در استان خراسان رضوی
- نسبت تسهیلات به سپرده‌ها
- رتبه بندی استان‌ها بر اساس نسبت تسهیلات به سپرده‌ها (پس از کسر سپرده قانونی) در مرداد ماه ۱۴۰۴
- روند نسبت تسهیلات به سپرده‌ها (پس از کسر قانونی) در استان خراسان رضوی
- جمع بندی

میزان تسهیلات و سپرده‌ها در مرداد ماه ۱۴۰۴

بر اساس گزارش بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، در پایان مردادماه سال ۱۴۰۴، مجموع مانده تسهیلات جاری و غیرجاری شبکه بانکی کشور با رشد ۴۲ درصدی نسبت به مقطع مشابه سال قبل و افزایش ۲ درصدی نسبت به ماه قبل، به رقم **۱۱۷۸۵۹.۷ هزار میلیارد ریال** رسیده است. همچنین، مانده سپرده‌های بانکی کشور پس از کسر سپرده قانونی (یعنی مبلغی که بانک‌ها موظف به سپرده‌گذاری نزد بانک مرکزی هستند) در همین مقطع زمانی، با رشد ۴۵ درصدی نسبت به مدت مشابه سال قبل، به **۱۴۴۳۸۳.۵** هزار میلیارد ریال بالغ شده است.

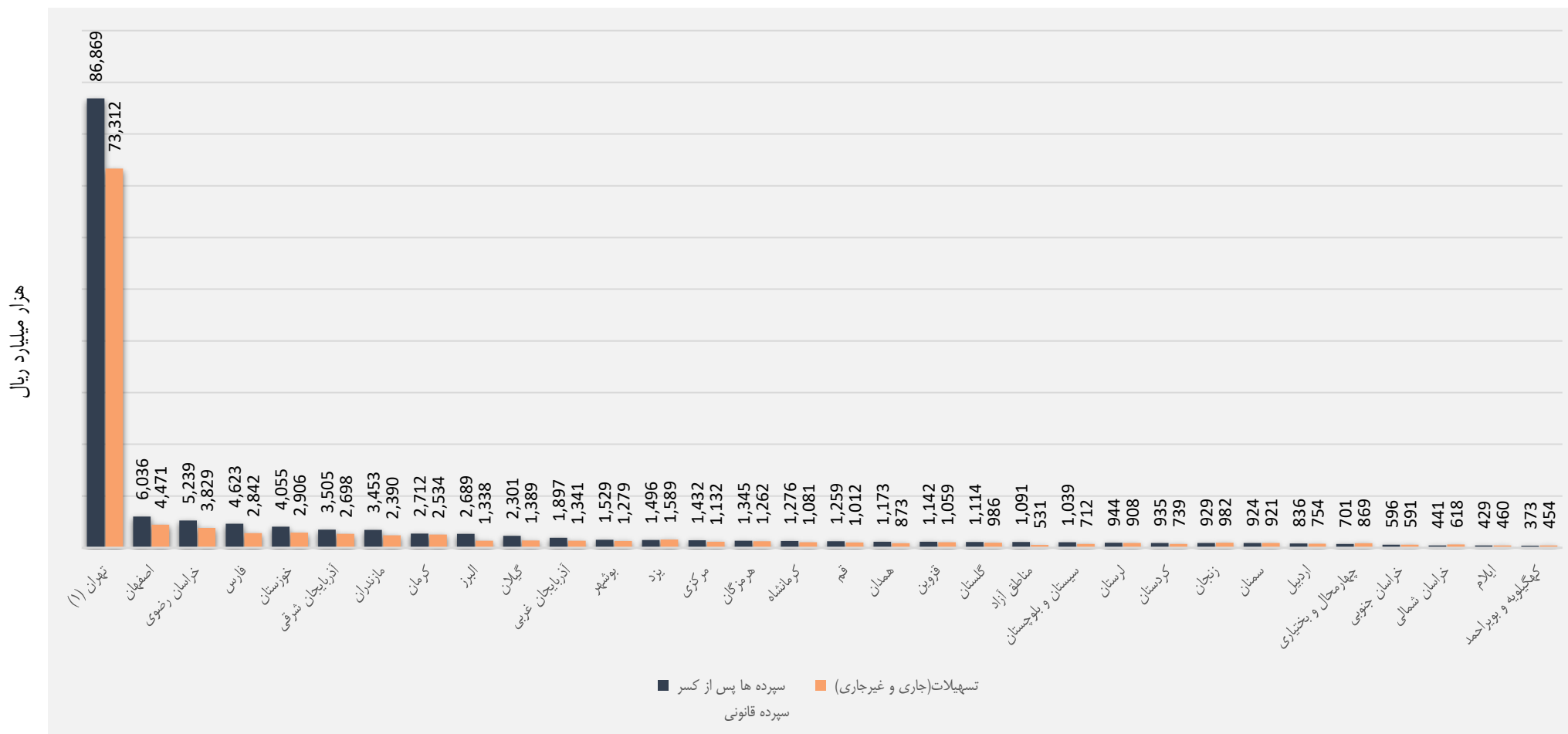
بر این اساس، نسبت تسهیلات به سپرده‌ها در سطح ملی حدود ۸۱.۶ درصد برآورد می‌شود که نشان‌دهنده آن است که بخش عمده‌ای از منابع جذب‌شده توسط بانک‌ها در قالب تسهیلات به بخش‌های مختلف اقتصادی تخصیص یافته است.

در میان استان‌ها، **تهران** با در اختیار داشتن حدود ۶۰ درصد از کل سپرده‌های کشور و ۶۲ درصد از کل تسهیلات بانکی، سهمی بسیار بالا در شبکه بانکی کشور دارد. پس از تهران، به ترتیب استان‌های **اصفهان، خراسان رضوی، خوزستان و فارس** از نظر میزان تسهیلات پرداختی با اختلاف بسیار زیاد در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

از نظر مانده سپرده‌ها نیز استان‌های **اصفهان، خراسان رضوی، فارس و خوزستان** به ترتیب پس از تهران رتبه‌های دوم تا پنجم را به خود اختصاص داده‌اند.

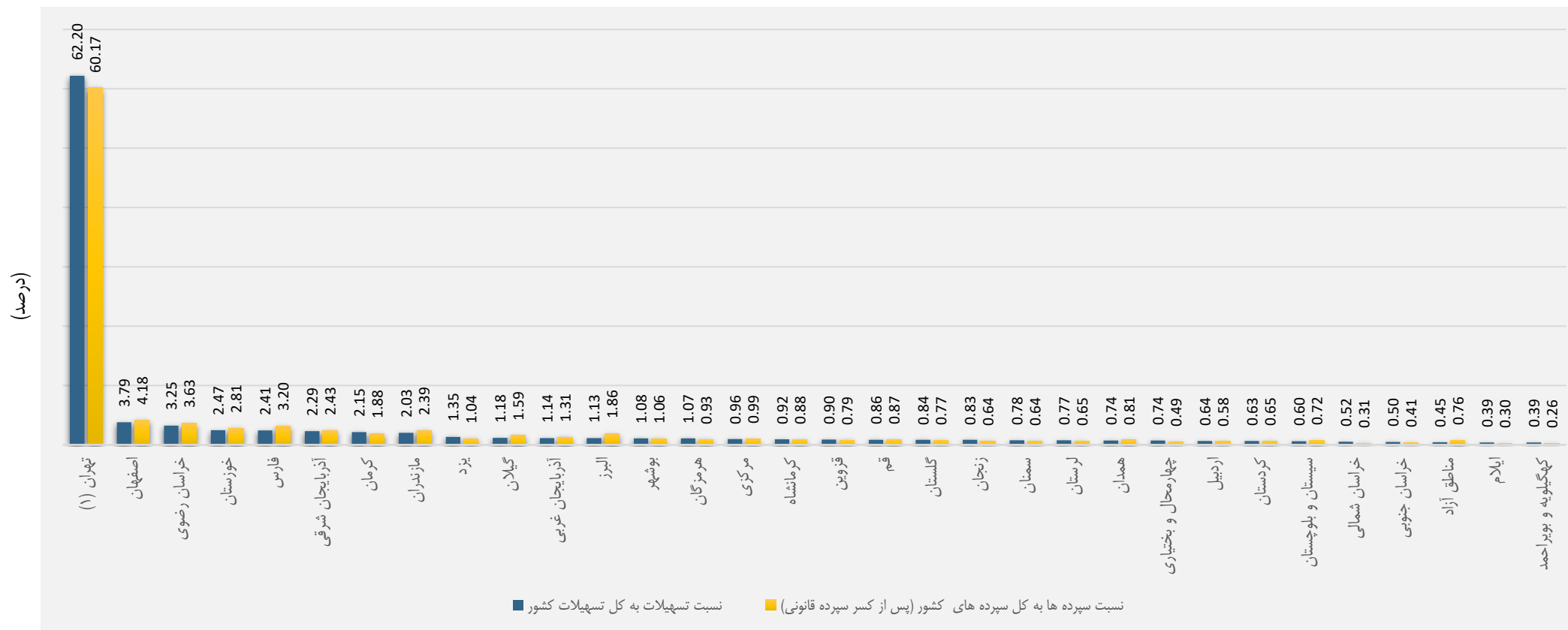

میزان تسهیلات و سپرده‌ها در استان‌های مختلف در مرداد ماه ۱۴۰۴

در مرداد ماه ۱۴۰۴، استان خراسان رضوی پس از تهران و اصفهان، سومین استان در زمینه سپرده‌ها و تسهیلات بوده است. نکته قابل تامل تمرکز بالای تسهیلات و سپرده‌ها در تهران با اختلاف فاحش نسبت به سایر استان‌هاست

سهم استان‌ها از تسهیلات و سپرده‌ها در مرداد ماه ۱۴۰۴

بر اساس داده‌های بانک مرکزی، سهم سپرده‌های بانکی ۱۹ استان کشور از کل سپرده‌های شبکه بانکی کمتر از یک درصد است. همچنین، سهم تسهیلات اعطایی در ۱۸ استان نیز کمتر از یک درصد از کل تسهیلات کشور می‌باشد. در این میان، استان خراسان رضوی با سهم ۳.۲۵ درصدی از کل تسهیلات و ۳.۶۳ درصدی از کل سپرده‌ها، در رتبه سوم کشور پس از استان تهران و اصفهان قرار دارد.

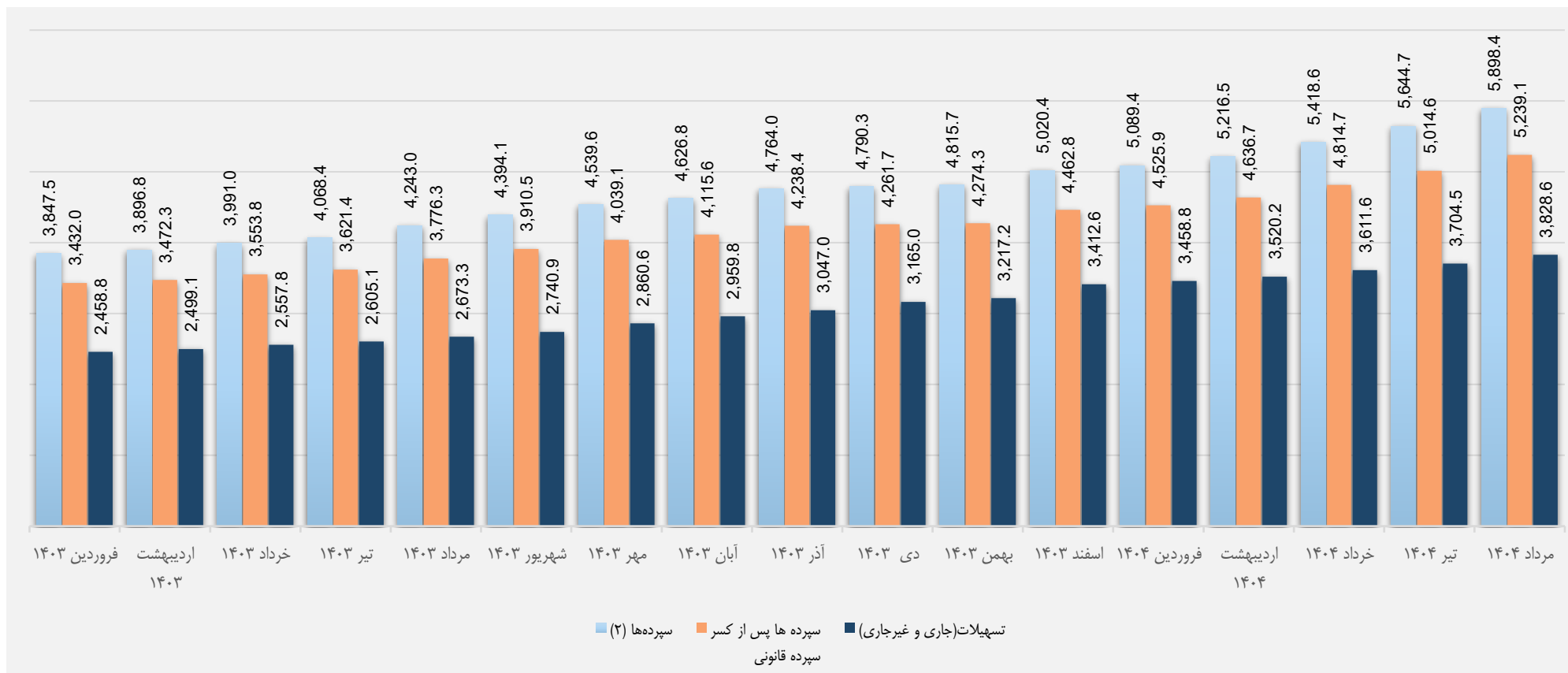
میزان تسهیلات و سپرده‌ها (پس از کسر سپرده قانونی) در استان‌های مختلف در مرداد ماه ۱۴۰۴

- ❖ بر اساس گزارش بانک مرکزی، سه استان تهران، اصفهان و خراسان رضوی در مردادماه سال ۱۴۰۴ بیشترین میزان سپرده‌های بانکی (پس از کسر سپرده‌های قانونی) کشور را به خود اختصاص داده‌اند. استان تهران با ۸۶۸۶۹۰۰۱ هزار میلیارد ریال سپرده، در صدر قرار دارد* و پس از آن، استان‌های اصفهان با ۶۰۳۵۰۹ هزار میلیارد ریال و خراسان رضوی با ۵۲۳۹۰۰۹ هزار میلیارد ریال در رتبه‌های دوم و سوم جای گرفته‌اند. به این ترتیب، سه استان یادشده به ترتیب ۶۰ درصد، ۴۰۱۸ درصد و ۳۰۶۳ درصد از کل سپرده‌های بانکی کشور را در اختیار دارند.
- ❖ در مقابل، پایین‌ترین میزان سپرده بانکی در میان استان‌ها با ۳۷۳ هزار و ۶۴۶ میلیارد ریال به استان کهگیلویه و بویراحمد اختصاص یافته است.
- ❖ از سوی دیگر، همین سه استان یعنی تهران، اصفهان و خراسان رضوی بالاترین میزان مانده تسهیلات جاری و غیرجاری را نیز در سطح کشور دارا هستند، به گونه‌ای که در مجموع حدود ۶۹ درصد از کل تسهیلات شبکه بانکی کشور به این استان‌ها تعلق دارد.
- ❖ میزان مانده تسهیلات برای استان تهران ۷۳۳۱۲۰۰۳ هزار میلیارد ریال، برای اصفهان ۴۴۷۰۰۷ هزار میلیارد ریال و برای خراسان رضوی ۳۸۲۸۰۶ هزار میلیارد ریال گزارش شده است.

* دلیل این وضعیت، استقرار دفاتر بسیاری از شرکت‌ها و بنگاه‌های تولیدی سایر استان‌ها در تهران است؛ چراکه این شرکت‌ها عمده فعالیت‌های بانکی خود، از جمله سپرده‌گذاری و دریافت تسهیلات را از طریق دفاتر تهران انجام می‌دهند.

روند تسهیلات، سپرده ها و سپرده ها پس از کسر سپرده قانونی در استان خراسان رضوی

مرکز مطالعات و
بررسی های اقتصادی
اتاق بازرگانی، صنایع،
معادن و کشاورزی
خراسان رضوی

تسهیلات و سپرده ها پس از کسر سپرده قانونی، طی یک سال اخیر در استان با شیب ملایمی در حال افزایش بوده است.

روند تسهیلات و سپرده‌ها پس از کسر سپرده قانونی در استان خراسان رضوی

- ❑ در مردادماه سال ۱۴۰۴، شبکه بانکی استان خراسان رضوی مجموعاً ۵۲۳۹.۱ هزار میلیارد ریال از سپرده‌های مردم را در اختیار داشته است. این رقم نسبت به تیرماه همان سال رشد ۴.۴۷ درصدی و نسبت به مردادماه سال گذشته افزایش قابل توجه ۳۹.۰۲ درصدی را نشان می‌دهد.
- ❑ در همین دوره، مانده تسهیلات اعطایی (جاری و غیرجاری) شبکه بانکی استان به ۳۸۲۸.۶ هزار میلیارد ریال رسیده است که نسبت به تیرماه ۱۴۰۳ رشد ۳.۳۴ درصدی و در مقایسه با مدت مشابه سال قبل رشد ۴۳.۲۱ درصدی را تجربه کرده است.
- ❑ افزایش هم‌زمان سپرده‌ها و تسهیلات در استان خراسان رضوی بیانگر رشد فعالیت‌های مالی و گردش نقدینگی در شبکه بانکی استان است. با این حال، رشد سریع‌تر تسهیلات (۴۳.۲۱٪) نسبت به سپرده‌ها (۳۹.۰۲٪) می‌تواند نشانه‌ای از افزایش فشار اعتباری بر منابع بانکی باشد.

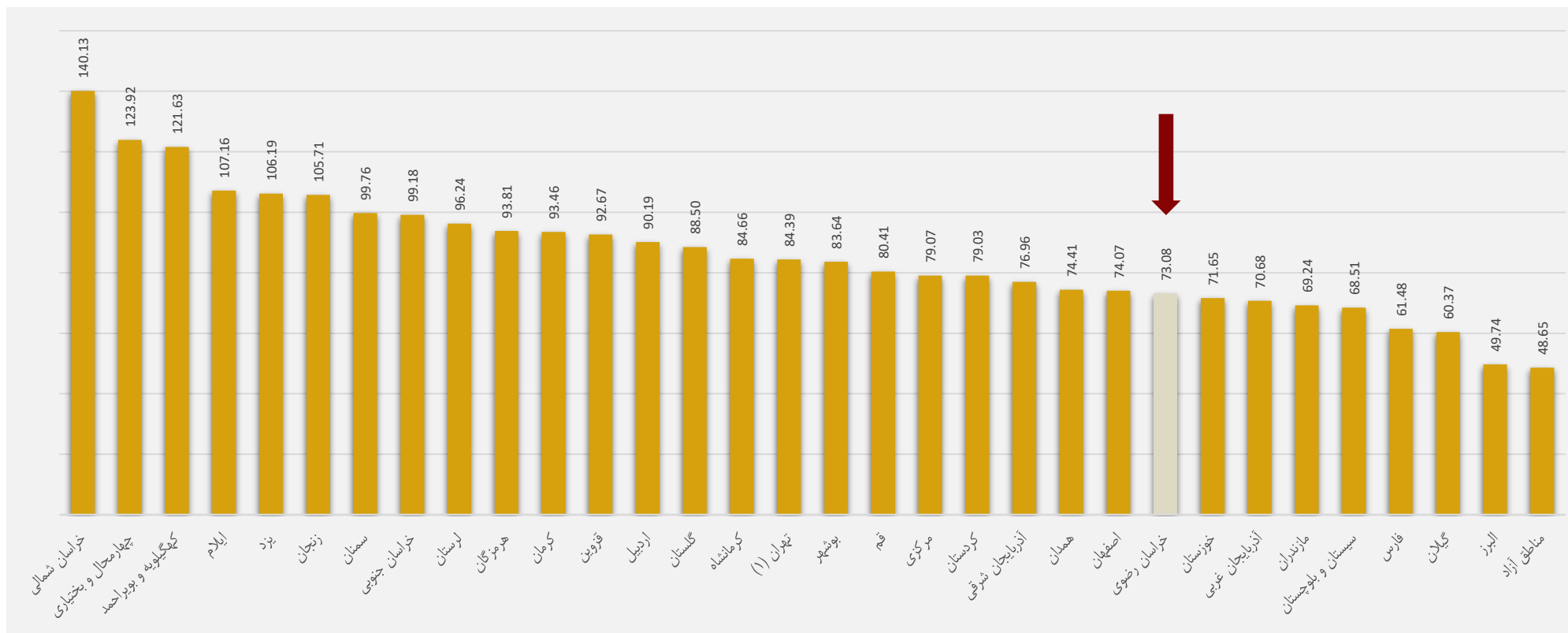
نسبت تسهیلات به سپرده‌ها

بر اساس استانداردهای بین‌المللی، نسبت تسهیلات به سپرده‌ها (Loan to Deposit Ratio - LDR) پس از کسر سپرده قانونی، در بازه‌ی ۸۰ تا ۹۰ درصد قرار دارد. رعایت این محدوده به‌عنوان یکی از شاخص‌های مهم پایداری مالی و سلامت نظام بانکی شناخته می‌شود.

چنانچه این نسبت بالاتر از سقف بازه استاندارد باشد، نشان‌دهنده آن است که بانک‌ها بیش از حد منابع خود را در قالب تسهیلات تخصیص داده‌اند. این وضعیت می‌تواند منجر به افزایش ریسک نقدینگی، ناتوانی در بازپرداخت سپرده‌ها و در نهایت بی‌ثباتی مالی در شبکه بانکی شود.

در مقابل، اگر نسبت تسهیلات به سپرده‌ها پایین‌تر از حد استاندارد باشد، بیانگر آن است که شبکه بانکی در ایفای نقش خود در تأمین مالی اقتصاد ناکارآمد عمل کرده و بخش قابل‌توجهی از منابع جذب‌شده به جای ورود به چرخه تولید و سرمایه‌گذاری، به‌صورت راکد در سیستم بانکی باقی مانده است. بنابراین، حفظ تعادل در این شاخص یکی از مؤلفه‌های کلیدی در ارزیابی کارایی شبکه بانکی و توان آن در حمایت از رشد اقتصادی محسوب می‌شود.

رتبه بندی استان‌ها بر اساس نسبت تسهیلات به سپرده ها (پس از کسر سپرده قانونی) در مرداد ماه ۱۴۰۴

مرکز مطالعات و
بررسی‌های اقتصادی
اتاق بازرگانی، صنایع،
معادن و کشاورزی
خراسان رضوی

با وجود آنکه استان خراسان رضوی در مرداد ماه سال ۱۴۰۴ به عنوان سومین استان کشور از نظر حجم سپرده‌های بانکی و تسهیلات اعطایی شناخته می‌شود، اما نسبت تسهیلات به سپرده‌ها در این استان ۷۳.۰۸ درصد برآورد شده است. این رقم، پایین‌تر از میانگین کشوری بوده و استان خراسان رضوی را در جایگاه بیست و چهارم در میان ۳۲ استان کشور قرار می‌دهد.

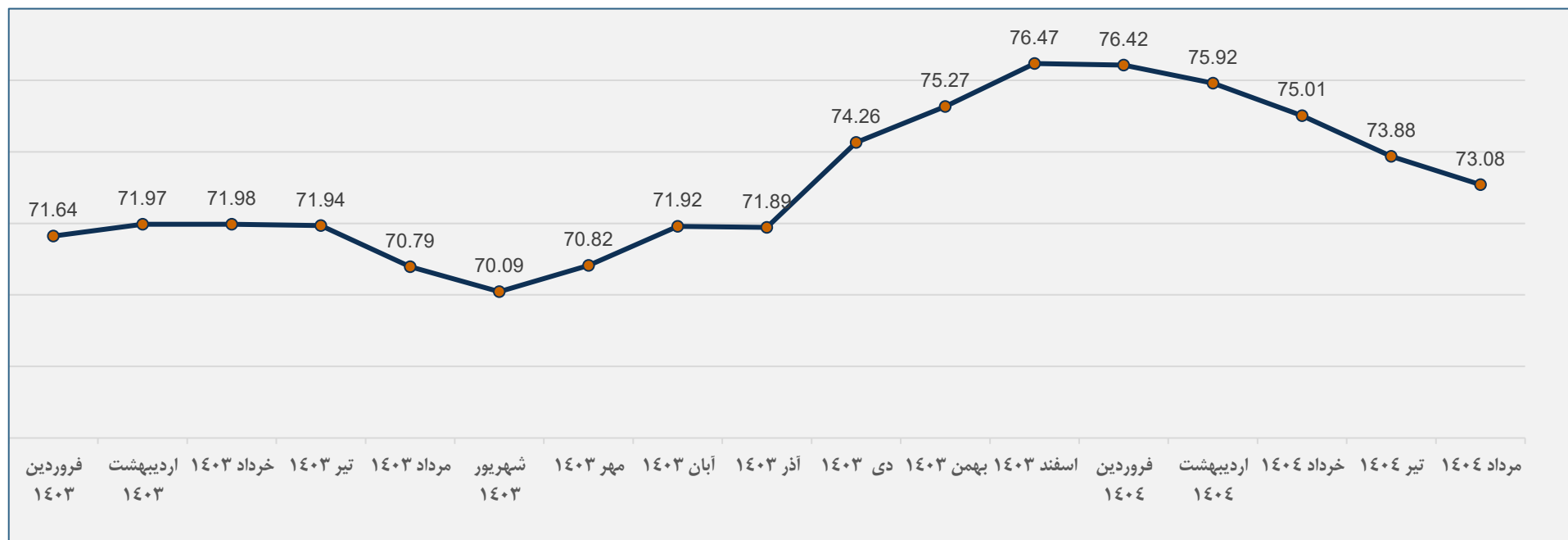
رتبه بندی استان‌ها بر اساس نسبت تسهیلات به سپرده ها (پس از کسر سپرده قانونی) در مرداد ماه ۱۴۰۴

بررسی‌ها نشان می‌دهد که در مردادماه سال ۱۴۰۴، نسبت تسهیلات به سپرده‌ها پس از کسر سپرده قانونی در ۶ استان کشور بیش از ۱۰۰ درصد بوده است؛ به این معنا که بانک‌های این استان‌ها بیش از حجم سپرده‌های در اختیار خود، اقدام به پرداخت تسهیلات کرده‌اند.

در این میان، استان خراسان شمالی با نسبت ۱۴۰ درصدی، بالاترین میزان تسهیلات به سپرده را در کشور ثبت کرده است. سپرده‌های بانکی این استان برابر با ۴۴۰.۸ هزار میلیارد ریال بوده، در حالی که تسهیلات اعطایی بانک‌ها به رقم ۶۱۷.۸ هزار میلیارد ریال رسیده است. این اختلاف قابل توجه بیانگر افزایش ریسک نقدینگی و اتکای بالای بانک‌های استان به منابع بین‌بانکی یا سایر استان‌ها برای تأمین اعتبار است.

پس از خراسان شمالی، استان‌های چهارمحال و بختیاری، کهگیلویه و بویراحمد، ایلام، یزد و زنجان نیز با نسبت تسهیلات به سپرده بالاتر از ۱۰۰ درصد مواجه بوده‌اند که نشان‌دهنده عدم توازن میان منابع تجهیز شده و مصارف اعتباری شبکه بانکی در این مناطق است.

روند نسبت تسهیلات به سپرده‌ها (پس از کسر قانونی) در استان خراسان رضوی

روند نسبت تسهیلات به سپرده‌ها پس از کسر سپرده قانونی در استان خراسان رضوی طی یک سال گذشته نشان می‌دهد که این نسبت پس از یک کاهش محسوس در شهریورماه ۱۴۰۳، تا اسفندماه همان سال روندی نسبتاً صعودی را تجربه کرده است. با این حال، از ابتدای سال ۱۴۰۴ تا مردادماه جاری، این شاخص مجدداً مسیر نزولی به خود گرفته و بیانگر کاهش نرخ تبدیل سپرده‌ها به تسهیلات در ماه‌های اخیر است.

روند نسبت تسهیلات به سپرده‌ها (پس از کسر قانونی) در استان خراسان رضوی

در مرداد ماه سال ۱۴۰۴، مجموع سپرده‌های بانکی استان خراسان رضوی پس از کسر سپرده قانونی به ۵۲۳۹.۱ هزار میلیارد ریال رسیده است که از این میزان، حدود ۷۳ درصد در قالب تسهیلات بانکی به مبلغ ۳۸۲۸.۶ هزار میلیارد ریال به متقاضیان پرداخت شده است.

در صورتی که نسبت تسهیلات به سپرده‌ها در استان مطابق با استاندارد مطلوب ۸۵ درصد می‌بود، حجم تسهیلات اعطایی می‌توانست به حدود ۴۴۵۳.۲۳ هزار میلیارد ریال برسد. این مقایسه نشان می‌دهد که بیش از ۶۲۴ هزار میلیارد ریال از منابع بانکی استان به صورت بالقوه قابل تبدیل به تسهیلات بوده، اما در چرخه تأمین مالی اقتصاد استان به کار گرفته نشده است.

جمع‌بندی

- در مرداد ماه ۱۴۰۴، نسبت تسهیلات به سپرده‌ها در کل کشور ۸۱.۶ درصد بوده است.
- استان خراسان رضوی با وجود قرار گرفتن در رتبه سوم کشور از نظر حجم سپرده‌ها و تسهیلات، دارای نسبت تسهیلات به سپرده‌ها معادل ۷۳.۰۸ درصد است و از این نظر در رتبه ۲۴ میان ۳۲ استان قرار دارد. این وضعیت بیانگر آن است که بخشی از منابع بانکی استان هنوز به تسهیلات تبدیل نشده و ظرفیت اعتباری استان برای تأمین مالی بخش‌های تولیدی و اقتصادی به طور کامل فعال نیست.
- در مقابل، در ۶ استان کشور از جمله خراسان شمالی، چهارمحال و بختیاری، کهگیلویه و بویراحمد، ایلام، یزد و زنجان، نسبت تسهیلات به سپرده بیش از ۱۰۰ درصد بوده است؛ که نشان‌دهنده ریسک نقدینگی و اتکای بیش از حد بانک‌ها به منابع خارج از استان است.
- با توجه به اینکه بازه استاندارد جهانی نسبت LDR بین ۸۰ تا ۹۰ درصد است، می‌توان گفت وضعیت کشور در محدوده قابل قبول قرار دارد؛ با این حال، برای بهبود کارایی شبکه بانکی استان‌ها، لازم است سیاست‌های اعتباری به سمت تعادل میان تجهیز منابع و تخصیص منابع هدایت شوند.

